

Marzena Woźny

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

ORCID 0000-0002-3057-9231

Rola Józefa Łepkowskiego w pozyskaniu dla krakowskich instytucji zbiorów Karola Rogawskiego i Bolesława Podczaszyńskiego

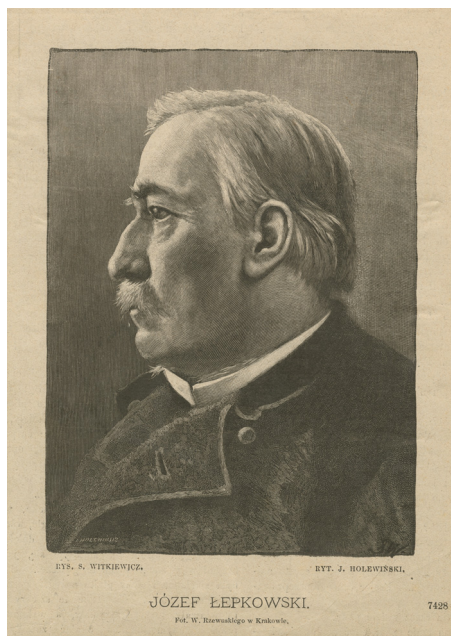
The Role of Józef Łepkowski in Acquiring the Collections of Karol Rogawski and Bolesław Podczaszyński for Krakow Institutions

During many years of scientific activity, Józef Łepkowski (1826–1894), archaeologist, the first Polish professor of this discipline and protector of monuments, looked after the collections belonging to the Krakow Scientific Society (the predecessor of the Academy of Arts and Sciences), the Jagiellonian University, and the Czartoryski dukes for whom he acquired the collection items. The archaeological artifacts, works of art, works of artistic craftsmanship, collections of weapons, and other artifacts obtained by him constitute a valuable part of the resources of Krakow institutions to this day. The article shows the methods by which, in the 19th century, objects were acquired for state institutions, scientific societies and large, aristocratic collections. The author takes as an example the fate of the collections of Karol Rogawski (1820–1888) and Bolesław Podczaszyński (1822–1876). Encouraged by Łepkowski, Rogawski donated the book collection, archaeological artifacts, and works of art and crafts to the Jagiellonian University and the Czartoryski dukes. However, a specialized part of Podczaszyński's collection – archaeological artifacts with notes on prehistoric finds from the territory of the former Polish-Lithuanian Commonwealth – was purchased by the Academy of Arts and Sciences as a result of Łepkowski's efforts. Therefore, thanks to the long and complicated measures taken by this tireless researcher, museum expert, and protector of monuments, the collections survived in their entirety to the present day, avoiding the dispersion to which many other private 19th-century collections were subjected.

Keywords: Józef Łepkowski (1826–1894), Karol Rogawski (1820–1888), Bolesław Podczaszyński (1822–1876), art and archaeology collections, museology, Jagiellonian University, the Czartoryski Museum, Academy of Arts and Sciences, 19th century

Słowa kluczowe: Józef Łepkowski (1826–1894), Karol Rogawski (1820–1888), Bolesław Podczaszyński (1822–1876), kolekcje sztuki i archeologii, muzealnictwo, Uniwersytet Jagielloński, Muzeum Książąt Czartoryskich, Akademia Umiejętności, XIX wiek

Małej rzeczy trzeba, aby stał się zbiór: tylko woli, wytrwałości i wyboru – gdy już jest, koniecznym otwarcie go dla użytku: bo ten cel rzeczy prywaty nie dopuszcza¹.

Ryc. 1. Józef Łepkowski (1826–1894), 1887 r. (Ze zbiorów Muzeum Krakowa, sygn. MHK-1668/VIII)

W ciągu wielu lat naukowej działalności Józef Łepkowski (1826–1894), archeolog, pierwszy polski profesor tej dyscypliny oraz konserwator, opiekował się zbiorami kilku instytucji. Sprawował pieczę nad zabytkami sztuki i archeologii należącymi do Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (później Akademii Umiejętności), Uniwersytetu Jagiellońskiego i książąt Czartoryskich. Dla krakowskich instytucji pozyskał liczne obiekty. Jego największym osiągnięciem w zakresie muzealnictwa było utworzenie przy krakowskiej uczelni Gabinetu Archeologicznego.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie na przykładzie kolekcji Karola Rogawskiego (1820–1888) i Bolesława Podczaszyńskiego (1822–1876) sposobów, za pomocą których Łepkowski zdobywał zabytki dla instytucji, z którymi współpracował. Podejmowane przez niego zabiegi – także w innych przypadkach – były zwykle skuteczne, w czym

zapewne pomagały zarówno autorytet samego Łepkowskiego, jak i prestiż instytucji, które reprezentował, i zaufanie społeczne, jakim były one darzone. Nakłoniony przez Łepkowskiego Rogawski ofiarował księgozbiór, zabytki archeologiczne, dzieła sztuki i wyroby rzemiosła artystycznego Uniwersytetowi Jagiellońskiemu i książętom Czartoryskim. Wyspecjalizowana część zbiorów Podczaszyńskiego – zabytki archeologiczne wraz z notatkami dotyczącymi znalezisk pradziejowych z obszaru ziem dawnej Rzeczypospolitej – dzięki staraniom Łepkowskiego została zakupiona przez Akademię Umiejętności. Oba te przypadki ilustrują typowe zabiegi podejmowane przez Łepkowskiego w celu wzbogacenia krakowskich zbiorów.

Karol Franciszek Rogawski, polityk, poseł do galicyjskiego Sejmu Krajowego i austriackiej Rady Państwa, c. k. konserwator zabytków i archeolog, był także kolekcjonerem. Począwszy od lat pięćdziesiątych XIX w. przez kilkadziesiąt lat w swoim dworze w Ołpinach, pow. Tarnów na Pogórze Ciężkowickim gromadził znaleziska archeologiczne, dzieła sztuki oraz bibliotekę. W pośmiertnym wspomnieniu o Rogawskim Ludwik Dębicki pisał:

1 J. Łepkowski, *Zbiorek starożytności w Ołpinach, w Galicyi*, „Gazeta Warszawska” nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4.

Wśród pięknej górzystej okolicy ozdobny dom w stylu szwedzkim w Ołpinach, otoczony starymi dębami, ponad wodospadem, stał się jednym z ognisk życia umysłowego w kraju naszym. Choć czasy zjazdów sąsiedzkich minęły – wielu przybywających z dalekich stron doznawało zdumienia, znajdując w tym drewnianym dworze wiejskim zbiory i dzieła sztuki, mogące być ozdobą wielkich rezydencji².

W latach pięćdziesiątych XIX w. Rogawski zaangażował się w działalność Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Był jednym z organizatorów Wystawy Starożytności w Krakowie w latach 1858–1859. W sprawach dotyczących archeologii stał się jednym z najbardziej aktywnych działaczy Oddziału Archeologii i Sztuk Pięknych TNK. Po utworzeniu Akademii Umiejętności w Krakowie został członkiem dwóch jej Komisji – Antropologicznej oraz Historii Sztuki.

Pierwszy opis zbiorów Rogawskiego – zatytułowany *Zbiorek starożytności w Ołpinach, w Galicyi* – opublikował Józef Łepkowski w 1855 r. w „Gazecie Warszawskiej”³. Odwiedził on ołpiński dworek latem 1854 r.⁴. Zaskoczyły go wtedy przechowywane tam skarby⁵, które gospodarz zgromadził w ciągu zaledwie dwóch lat. Słusznie też przewidywał, że stanowiły one zaledwie zaczątek kolekcji, która powstanie w przyszłości⁶. W swoim opisie wspominał o zabytkowych meblach i wyrobach rzemiosła artystycznego, fragmentach uzbrojenia, przedmiotach liturgicznych i kilku obrazach. Za najciekawsze uznał jednak zabytki pradziejowe: „Prawie najciekawszemi z zbiorów p[ana] Rogawskiego są w komplecie zachowane POGAŃSKIE ZABYTKI, w zeszłym roku w Leżajsku wykopane, o których odkryciu czasopisma donosiły”⁷. Rogawski posiadał około 50 znalezisk z Leżajska, wśród których, jak pisał Łepkowski, znajdowały się „iglice, szpile, wisiory, spinki,

Ryc. 2. Karol Rogawski (1820–1888). Portret z II połowy XIX w. (Fot. J. Kozina. Ze zbiorów Muzeum UJ)

- 2 L. Dębicki, *Karol Rogawski*, „Czas” nr 274 (29 XI 1888), s. 3; por. S. Kieniewicz, *Rogawski Franciszek Karol (1819?–1888)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 31, red. T. Rostworowski, Wrocław, 1988, s. 423–425.
- 3 J. Łepkowski, *Zbiorek starożytności w Ołpinach, w Galicyi*, „Gazeta Warszawska” nr 29 (19/31 I 1855 r.), s. 4, nr 32 (23 I/4 II 1855 r.), s. 4, nr 40 (31 I/12 II 1855 r.), s. 4, nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4.
- 4 Ibid., nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4.
- 5 O ołpińskich zbiorach nie wspominał w sprawozdaniu z odbytej kilka lat wcześniej podróży w okolice Jasła – J. Łepkowski, *Z podróży archeologicznej po Jasielskim*, „Czas” nr 235 (13 X 1852 r.), s. 1–2, nr 236 (14 X 1852 r.), s. 1–2.
- 6 Idem, *Zbiorek starożytności w Ołpinach*, nr 29 (19/31 I 1855 r.), s. 4, nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4.
- 7 Ibid., nr 40 (31 I/12 II 1855 r.), s. 4. Podobnie w latach sześćdziesiątych XIX w., w opracowanym wraz z Feliksem Berdauem opisie Galicji pisał: „Ołpiny – we dworze dziedzica zbiorów zabytków archeologicznych, szczególnie wykopalisk z grobów pogańskich” (J. Łepkowski, F. Berdau, *Galicya pod względem geograficzno-statystycznym, politycznym i topograficznym*, Kraków 1861, s. 24).

pierścienie, paciorki, koszycki, sprzączki srebrne, spiżowe, żelazne, a nawet miedziane i złote – strzały, sierpik, dziryty, krążki, miseczki z czarnej gliny”⁸. Prócz tego miał jeszcze między innymi kilka urn z majątku Popówka w Brzoskwini, pow. Kraków. Liczba zabytków archeologicznych w zbiorze Rogawskiego liczyła wówczas około 80 sztuk. Właściciel rozważał przekazanie ich do Muzeum Starożytności Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, do czego jednak ostatecznie nie doszło⁹. Łepkowski obruszał się wtedy na brak inicjatywy Towarzystwa w gromadzeniu zabytków:

Nie mogę tu przemilczeć, że Wydział Arch[eologiczny] w Tow[arzystwie] Nauk[owym] Krak[owskim] stoi w tak nieudolnem położeniu, iż niby człowiek bez ręki, patrzy tylko jak prywatni gromadzą to, co ozdobą Muzeum stać by się mogło¹⁰.

Łepkowski współpracował z Rogawskim w Towarzystwie Naukowym Krakowskim i w ramach działalności konserwatorskiej. Kilkanaście lat po pierwszej wizycie w Ołpinach postanowił pozyskać zgromadzoną tam kolekcję archeologiczną do zbiorów książąt Czartoryskich w Sieniawie, pow. Przeworsk¹¹. W latach 1866–1884 Łepkowski był zarządcą, a później dyrektorem Biblioteki Czartoryskich w Sieniawie (od 1876 r. Muzeum i Biblioteki Czartoryskich w Krakowie)¹². Na polecenie księcia Władysława Czartoryskiego (1828–1894) i z własnej inicjatywy starał się powiększać jego kolekcję, wyszukując na rynku kolekcjonerskim i antykwarycznym interesujące zbiory. W Bibliotece w Sieniawie przechowywane były także zabytki. W prawym skrzydle pałacu, obok archiwum listów i dokumentów przeznaczono dwie sale na „zbiór pamiątek i starożytności”¹³. Większość z nich stanowiły dzieła sztuki, rzemiosło i broń nowożytna. Znajdowały się wśród nich także zabytki archeologiczne (jak to wówczas określano – „wykopalska”), m.in. z Wielkopolski (z Dobieszewka, pow. Nakło n. Notecią i Manieczek, pow. Śrem)¹⁴. Łepkowski zachęcał księcia Czartoryskiego do gromadzenia zabytków archeologicznych na większą skalę¹⁵. Nakłonił go między innymi do zakupienia zabytków starożytnych ze zbioru po

8 J. Łepkowski, *Zbiorek starożytności w Ołpinach*, nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4. Znaleźiska z Leżajska, zebrane na pozostałościach osady z epoki kamienia i na zniszczonym cmentarzysku z okresu rzymskiego, Rogawski opisał w rozprawie: K. Rogawski, *O wykopaliskach leżajskich. Rzecz archeologiczna*, Kraków 1856. Por. S. Nosek, *Zarys historii badań archeologicznych w Małopolsce*, Wrocław 1967, s. 29. Nie prowadził tam jednak prac wykopaliskowych. Znaleźiska leżajskie stały się dla niego jedynie pretekstem do poruszenia zagadnień dotyczących archeologii w ogóle – i to nie tylko na ziemiach polskich, lecz także w Europie. Badania wykopaliskowe przeprowadził natomiast później w Siedliszowicach, pow. Tarnów (K. Rogawski, *Wiadomość o rozkopaniu mogiły w Siedliszowicach*, „Biblioteka Warszawska” t. 3, 1860, s. 1–43).

9 J. Łepkowski, *Zbiorek starożytności w Ołpinach*, nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4.

10 Ibid.

11 Por. Biblioteka Ks. Czartoryskich w Krakowie [BKCz], Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 1 I 1868 r.

12 C. Bąk-Koczerska, *Łepkowski Józef Aleksander (1826–1894)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 18, red. E. Rostworowski, Wrocław 1973, s. 342; J.A. Ostrowski, *Józef Aleksander Łepkowski (1826–1894)*, „Opuscula Musealia” t. 8, 1996, s. 11–12; J. Śliwa, *Józef Łepkowski, Towarzystwo Naukowe Krakowskie i kielecka kolekcja starożytności Tomasza Zielińskiego*, „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie” t. 60, 2015, s. 13; por. J. Nowak, *Udział Akademii Umiejętności w sprowadzeniu zbiorów Czartoryskich do Krakowa (1873–1876)*, „Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie” t. 23, 1977, s. 153–159.

13 BKCz, Rkps. 12262, *Biblioteka w Sieniawie. Indeks rozkładu Biblioteki XX. Czartoryskich Oddziału polskiego, ułożony przez Józefa Łepkowskiego, z pomocą Władysława Skrzydyłki*, 1867–1869 r. Por. BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 16 I 1868 r.

14 BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 6 IX 1871 r.

15 Por. np. BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 25 V 1869 r.

zmarłym kolekcjonerze Tomaszu Zielińskim (1802–1858) z Kielc¹⁶. Pertraktował także w sprawie nabycia od Józefa Ignacego Kraszewskiego (1812–1887) jego zbiorów, wśród których znajdowały się „etruski”, a także „starożytności zbierane w kraju”¹⁷.

Łepkowski przekonał Rogawskiego do przekazania zbiorów do Sieniawy. Zależało mu, by przed przewiezieniem zostały one spisane. Zauważał: „Bez katalogu tracą wartość zabytki grobowe, tracą ją i pamiątki, gdy nie są poparte dowodami o ich pochodzeniu”¹⁸. Zmuszony do powrotu do Krakowa, wysłał do Ołpin swoich pomocników, by sporządzili ogólny spis przedmiotów. Początkowo wszystkie miały zostać przetransportowane do Krakowa, gdzie Łepkowski zamierzał je rozdzielić – część miała zostać wysłana do księcia do Paryża, a część zostać w „składzie xiążęcym”¹⁹. Później jednak zmieniono plany i od razu wysłano do Sieniawy popielnicę²⁰. W pałacu w Sieniawie już na początku 1868 r. przygotowany był osobny pokój na zbiory Rogawskiego²¹. Tam też na początku listopada tego roku trafiły popielnice. Reszta zbioru (6 pak) została przewieziona do Krakowa²², skąd po skatalogowaniu przez Łepkowskiego w grudniu 1868 r. trafiła do Paryża. Po otrzymaniu paryskich numerów inwentarzowych miała wrócić do kraju²³.

Po przekazaniu zbiorów archeologicznych Rogawski nie zaprzestał działalności kolekcjonerskiej. Zajął się przede wszystkim gromadzeniem dzieł sztuki. Zbierał obrazy (miał ich łącznie ponad trzydzieści, wśród nich *Medora i Angelicę* Giovanniego Battisty Tiepola), a nadto majoliki, emalie, malowidła na szkle, miniatury, akwarele, mozaiki, wyroby z kości słoniowej, alabastru, marmuru i brązu. Kolekcjonował także tzw. zabytki polskie, czyli uzbrojenie i ozdoby stroju oraz zabytki archeologiczne („wykopaliska”)²⁴. Wartość jego kolekcji, obejmującej łącznie niemal sto dzieł sztuki, Łepkowski szacował na około 13–14 tysięcy guldenów²⁵. Zbiór ten za namową Łepkowskiego Rogawski ofiarował do Gabinetu Archeologicznego UJ.

Gabinet Archeologiczny przy Uniwersytecie Jagiellońskim został utworzony przez Łepkowskiego w 1867 r. W jego inwentarzu znajdowały się rozmaite zabytki – nie tylko pradziejowe, lecz także dzieła sztuki, pamiątki, osobliwości, a także rękopisy i druki²⁶.

16 BKCz, Rkps. 12516, listy J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 22 I, 13 VI 1868 r.; J. Łepkowski, *Zbiór sp. Tomasza Zielińskiego w Kielcach. Oddział starożytności*, Warszawa 1860; por. J. Śliwa, op. cit.

17 BKCz, Rkps. 12516, listy J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 2, 16, 28 I 1869 r.; Biblioteka Jagiellońska [BJ], sygn. Rkp. 6517 IV, listy J. Łepkowskiego do J.I. Kraszewskiego z dn. 2, 12 i 28 I, 6 II 1869 r., k. 230–231, 233, 236.

18 BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 9 X 1868 r.

19 Ibid.

20 BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 12 X 1868 r.

21 BKCz, Rkps. 12516, listy J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 1 i 17 I, 13 VI, 9 i 12 X, 1 XI, 3 i 7 XII 1868 r.

22 BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 1 XI 1868 r.

23 BKCz, Rkps. 12516, listy J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 3 i 7 XII 1868 r.

24 Archiwum UJ [AUJ], sygn. S II 856, akt notarialny darowizny K. Rogawskiego na rzecz Gabinetu Archeologicznego UJ z dn. 10 XI 1883 r.; Archiwum Narodowe w Krakowie [ANK], sygn. 29/645/212, fundacja K. Rogawskiego dla Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1881–1884 r.; A. Chwalba, *Mecenasi i dary dla Uniwersytetu Jagiellońskiego od XIX wieku do czasów współczesnych*, [w:] *Piękno darowane. Dzieła ofiarowane Uniwersytetowi Jagiellońskiemu w zbiorach Collegium Maius. Katalog wystawy zorganizowanej w Collegium Maius w dniach 7 maja – 6 sierpnia 2014 roku z okazji jubileuszu 650-lecia uczelni*, red. J. Pollesch, M. Zdanek, Kraków 2014, s. 50; *Piękno darowane*, s. 160–167.

25 AUJ, sygn. S II 856, pismo J. Łepkowskiego do Senatu UJ z dn. 6 X 1882 r.; Archiwum Muzeum Archeologicznego w Krakowie [AMAK],teczka Gabinet Archeologiczny UJ, list J. Łepkowskiego do W. Gołuberskiego z dn. 15 III 1889 r.

26 *Gabinet archeologiczny przy uniwersytecie jagiellońskim*, „Na Dziś. Pismo zbiorowe poświęcone literaturze, naukom, sztuce, gospodarstwu krajowemu, handlowi i przemysłowi” t. 1, 1872, s. 437–439; C.Z. Gałczyńska, *Hi-*

Ryc. 3. Płyta dewocyjna z przedstawieniem Madonny z błogosławiącym Dzieciątkiem. Włochy, Castelli, Berardino Gentili il giovane (1727–1813). (Ze zbiorów Muzeum UJ, nr inw. 7346, 4253/IV)

W pierwszych latach istnienia Gabinetu liczne obiekty ofiarowali Edward Rastawiecki (1804–1874), Kazimierz Kantak (1824–1886), Seweryn Mielżyński (1804–1872), Aleksander (1814–1871) i Konstanty (1846–1897) Przezdzieccy, a także Władysław Czartoryski²⁷. Zbiory Gabinetu do dziś znajdują się w krakowskiej uczelni – w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego i w jego instytucjach. Początkowo utworzenie Gabinetu Archeologicznego

historia zbioru zabytków archeologicznych w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, „Meander” t. 19/10, 1964, s. 452–463; *Egipt, Grecja, Italia... Zabytki starożytne z dawnej kolekcji Gabinetu Archeologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, red. J. Śliwa, Kraków 2007; M. Woźny, K. Dziągiewlewski, *150 Years of the Jagiellonian University Archaeological Cabinet. Past and Present*, „Recherches Archéologiques NS” t. 9, 2018, s. 185–208 – tam dalsza literatura.

²⁷ *Gabinet archeologiczny*, s. 438; *Kronika Uniwersytetu Jagiellońskiego od [roku] 1864 do [roku] 1887 i obraz jego stanu dzisiejszego wraz z rzeczą o rektorach od czasów najdawniejszych*, Kraków 1887, s. 92.

UJ oceniane było ambiwalentnie. Doceniano wprawdzie zdolności organizacyjne Łepkowskiego, ale pojawiły się również zarzuty, że Gabinet stanie się konkurencją dla zbiorów Towarzystwa Naukowego Krakowskiego²⁸. Obawy te podzielał również Rogawski. W 1876 r., w jednym z listów do Łepkowskiego pisał:

Masz bez zaprzeczenia wielką zasługę, żeś stworzył Gabinet Archeologiczny i nagromadziłeś w nim przedmioty, które bez Twoich starań o nie może by się dotąd poniewierały lub i zaginęły. Lecz jest to zasługa dla Twojej osoby [...], lecz nie dla sprawy krajowej – narodowej. Inne jest wszędzie zadanie Gabinetów Uniwersyteckich, a inne muzeów narodowych – krajowych. Gabinet, któremu dałeś początek i wywołałeś do życia, nie miał od swego początku i nie ma coraz więcej cech gabinetu naukowego, pomocniczego do Twojej katedry, ale obszerniej bogacząc się i staje się muzeum, w którym są przedmioty nie wchodzące nawet w zakres Twoich wykładów (choćby wszystko by można pod nie podciągnąć), zatem i przedmioty sztuki i przedmioty pamiątkowe. Nie jest nasz kraj przecież dosyć bogaty [...] w rzeczy starożytnicze i sztuki, aby w Krakowie dwa można tworzyć muzea. Dosyć na jednym – i to należało bogacić i porządkować i starać się, by było prawdziwym muzeum naszej przeszłości. W tem też celu za jedynie po temu odpowiednie zbiory dawnego Towarzystwa Naukowego – a teraz Akademii Krakowskiej²⁹! [...] [W] odczuciu moim zrobiłeś krzywdę zbiorom Akademii, która jedna na ziemiach polskich, dla niej też wszystko i wszystkiem gromadzić się wypada³⁰.

Rogawski uważał, że Uniwersytet był zbyt uzależniony od decyzji władz austriackich, a zatem los jego majątku był niepewny³¹. W następnych latach zmienił jednak zdanie i postanowił ofiarować Gabinetowi część swoich zbiorów. W 1880 r., przekazał swój księgozbiór³² oraz zabytki archeologiczne (łącznie 45 przedmiotów)³³. W liście do Łepkowskiego pisał:

Równocześnie jednak nie zapomniałem i o Gabinetie Archeologicznym, który tak szczęśliwie z niczego słowem stworzyłeś i wyzbierałem co dla Gabinetu jest odpowiednim, a nawet może potrzebnym, pod względem zwłaszcza książek źródłowych archeologicznych – szczególnie pod względem runicznych napisów – oddałem i Nucleusy itd. co miałem z wykopalisk. Wszystko to oddaję Gabinetowi³⁴.

28 *Gabinet archeologiczny*, s. 438.

29 Tj. Akademii Umiejętności w Krakowie.

30 ANK, sygn. GK 2, list K. Rogawskiego do J. Łepkowskiego z dn. 16 II 1876 r., s. 533–544.

31 „Zbiory Uniwersyteckie to rzecz rządowa, zbiory – muzeum osobno stojące, to rzecz i chwała narodu. [...] Dobrze, że Ty jesteś dziś na katedrze i ty o Gabinetie pamiętasz i nim zarządzasz – a się stać może jak Ciebie nie stanie – katedrę zwiną – lub Niemca osadzą? Lub jak kiedy Niemcy [...] zaczną gospodarować jak już bywało [...] wszak rozmaite już my przebyliśmy katastrofy, a może [...] jeszcze nasz kraj czekają?“, ANK, sygn. GK 2, list K. Rogawskiego do J. Łepkowskiego z dn. 16 II 1876 r., s. 533–544.

32 J. Łepkowski już w latach pięćdziesiątych XIX w. wspominał o niedużym, ale cennym zbiorze książek przechowywanym w Ołpinach (J. Łepkowski, *Zbiorek starożytności w Ołpinach*, nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4; por. J. Chochorowski, „Łatwe” początki archeologii uniwersyteckiej w Polsce, [w:] *Nasi mistrzowie*, M. Rybicka, M. Rzućka, Rzeszów 2016, s. 251). Część książek, rękopisów i szytów Rogawski przekazał jednak także Akademii Umiejętności i Muzeum Narodowemu w Krakowie (BJ, Przyb. 580/05, podziękowanie Zarządu AU dla K. Rogawskiego z dn. 2 II 1880 r. oraz podziękowanie Komitetu Muzeum Narodowego w Krakowie z dn. 29 III 1884 r.).

33 BJ, Przyb. 580/05, list J. Łepkowskiego do K. Rogawskiego z dn. 4 V 1880 r.

34 AMAK, sygn. GA 1/33, list K. Rogawskiego do J. Łepkowskiego z dn. 17 II 1880 r., s. 5.

Tymczasem Łepkowski nie ustawał w staraniach o pozyskanie pozostałych zbiorów. Odwiedzał Rogawskiego w Ołpinach, niekiedy także w towarzystwie innych osób³⁵. W październiku 1881 r. przybył do niego wraz z Konstantym Przeddzieckim, przekazicielem zbiorów Aleksandra Przeddzieckiego i prawnym opiekunem kolekcji Edwarda Rastawieckiego w Gabinetie Archeologicznym UJ³⁶. Decyzja o losie zbiorów ołpińskich była już wówczas podjęta. Podczas tej wizyty Rogawski sporządził testament, w którym wydał dyspozycje dotyczące postępowania z jego kolekcją po śmierci³⁷. Kolekcja miała trafić do Gabinetu Archeologicznego UJ i – analogicznie do zbiorów Rastawieckiego i Przeddzieckiego – miała pozostać całością oraz nosić nazwę „Kolekcja Karola Rogawskiego z Ołpin”. Jej prawnym opiekunem ustanowiono Konstantego Przeddzieckiego³⁸. Przekazując zbiory Rogawski podkreślał udział swojej żony, Eufemii, w ich gromadzeniu. Pisał:

Żona moja najwierniejsza towarzyszka kolei życia, dzieląc ze mną jego trudy, i z umiłowaniami mojej duszą się złączyła. W zbiorze moim, że się stał takim, jakim jest, zarówno Jej ofiara i praca zostały³⁹.

Rogawski postanowił zachować zabytki w Ołpinach do swojej śmierci. Zamierzał też nadal powiększać ich liczbę⁴⁰. Darowiznę potwierdzono aktem notarialnym, podpisanym w listopadzie 1883 r. w obecności c. k. notariusza Stefana Muczkowskiego, Karola Rogawskiego i Józefa Łepkowskiego jako reprezentanta Uniwersytetu⁴¹. Oficjalne zatwierdzenie tego aktu przez władze Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego nastąpiło rok później⁴².

Rogawski zmarł 27 listopada 1888 r. w Krakowie, w domu przy ul. Karmelickiej 17. Ciało przetransportowano do Ołpin, gdzie 1 grudnia 1888 r. odbył się pogrzeb⁴³. Senat Akademicki UJ zwrócił się wtedy z prośbą do Łepkowskiego, by jako reprezentant uczelni

35 W jednym z listów z 1878 r. Rogawski pisał: „Kochany Józefie! [...] Wdzięčen Ci jestem szczerze i serdecznie raz jeszcze dziękuję za prawdziwie miłą mi pamięć Twoją o dworku ołpidzkim i za odwiedziny chociaż przelotne i krótkie z tak znacznym towarzystwem. Nie szukam już ludzi, więcej nawet stronię już od nich – przeto nawet może trochę zdziaczalem siedząc tak wśród moich gór i bezdroży” (ANK, sygn. GK 3, list K. Rogawskiego do J. Łepkowskiego z dn. 11 VI 1878 r., k. 605r–607v).

36 Rastawiecki chciał, by w Gabinetie Archeologicznym UJ przekazane przez niego obiekty tworzyły osobny zbiór jego imienia. Jego dary miały na zawsze pozostać przy UJ i nigdy nie opuścić Krakowa (AMAK, teczka Gabinetu Archeologicznego UJ, odpis pisma barona E. Rastawieckiego do J. Łepkowskiego z dn. 9 IX 1869 r.; patrz także: AUJ, sygn. S II 856). W 1878 r. Konstanty przekazał do Gabinetu Archeologicznego UJ kolekcję swego ojca, Aleksandra Przeddzieckiego, na analogicznych do zbiorów Rastawieckiego warunkach. Miały one na zawsze pozostać przy Uniwersytecie Jagiellońskim jako „Zbiór Przeddzieckich” i być eksponowane wraz z herbem i zdjęciem portretowym Aleksandra Przeddzieckiego (AMAK, teczka Gabinet Archeologiczny UJ, odpis listu hr. K. Przeddzieckiego do J. Łepkowskiego z dn. 10 XI 1878 r.; por. BJ, sygn. Rkp. 6517 IV, listy J. Łepkowskiego do J.I. Kraszewskiego z dn. 18, 27 XI 1869 r., k. 268, 272–274).

37 Por. *Kronika Uniwersytetu Jagiellońskiego*, s. 95; J. Wojtowicz, *Karol Rogawski – niedoszły drukarz i wydawca*, „Rocznik Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie” t. 27, 1982, s. 84.

38 AUJ, sygn. S II 856, akt notarialny darowizny K. Rogawskiego na rzecz Gabinetu Archeologicznego UJ z dn. 10 XI 1883 r.; por. *Piękno darowane*, s. 160–167.

39 AMAK, teczka Gabinet Archeologiczny UJ, akt darowizny zbiorów K. Rogawskiego z dn. 16 X 1881 r.

40 Ibid.

41 AUJ, sygn. S II 856, akt notarialny darowizny K. Rogawskiego na rzecz Gabinetu Archeologicznego UJ z dn. 10 XI 1883 r.; por. AMAK, teczka Gabinet Archeologiczny UJ, odpis pisma Zaleskiego ze Lwowa do K. Rogawskiego z dn. 15 X 1884 r.

42 AUJ, sygn. S II 856, odpis pisma Namiestnictwa we Lwowie do K. Rogawskiego z dn. 15 X 1884 r. oraz tamże, pismo Namiestnictwa we Lwowie do Senatu UJ z dn. 15 X 1884 r.; AUJ, sygn. S II 856, pismo Senatu Akademickiego UJ do J. Łepkowskiego z dn. 8 XI 1884 r.; AMAK, teczka Gabinet Archeologiczny UJ, list J. Łepkowskiego do K. Rogawskiego z dn. 21 XI 1884 r.

43 AMAK, teczka Gabinet Archeologiczny UJ, nekrolog K. Rogawskiego.

wziął udział w pogrzebie Rogawskiego, „ażebym udziałem w akcie pogrzebowym Uniwersytet nasz uczcił zasługi męża, który wspaniałym darem wzbogacił zbiory naukowe naszego Uniwersytetu”⁴⁴. Być może chcąc uniknąć ewentualnych, niespodziewanych roszczeń, powierzono mu również zadanie zabezpieczenia kolekcji, a gdyby to było możliwe, natychmiastowe przywiezienie jej do Krakowa⁴⁵. Zbiór okazał się jednak zbyt duży, a obawy przedwczesne. Po śmierci męża Eufemia Rogawska poleciła naklejenie sygnatur Gabinetu Archeologicznego UJ na wszystkie przedmioty i zabezpieczyła je w zamkniętym pomieszczeniu⁴⁶. Przewiezienie ich było przedsięwzięciem wymagającym funduszy i dobrej organizacji. Na ich przetransportowanie do Krakowa Łepkowski otrzymał od Namiestnictwa we Lwowie specjalną subwencję w kwocie 200 zł⁴⁷. Zbiory umieszczono w dwudziestu pakach sygnowanych inicjałami KR. Jedenaście spośród nich zawierało obrazy, a dziewięć „starożytności, sprzęty, drobiazgi”⁴⁸. W 1889 r. zbiory trafiły do Krakowa⁴⁹. Wysłano je najpierw furmankami do Biecza, stamtąd koleją przez Tarnów do Krakowa, skąd znów na furmankach zostały zawiezione do Gabinetu Archeologicznego UJ⁵⁰, mieszczącego się już wówczas w gmachu Collegium Novum. Zgodnie z zapisami testamentu i ustaleniami Józefa Łepkowskiego, Eufemii Rogawskiej i Konstantego Przezdzieckiego, kolekcja miała być eksponowana w jednym pomieszczeniu – w „salce drugiej (starożytności, w której dziś są zbroje i mundury)”⁵¹. Sala ta miała zostać pomalowana na odpowiedni kolor, a nadto miał w niej zostać zawieszony herb Rogawskich – Rola – wraz z napisem „Kollekcyja Karola Rogawskiego z Ołpin”⁵². Niestety, nie zachowały się informacje, czy ustalenia te zostały zrealizowane. Obecnie kolekcja Karola Rogawskiego przechowywana jest w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Nieco innych zabiegów wymagało natomiast pozyskanie zbiorów Bolesława Podczaszyńskiego, warszawskiego architekta i kolekcjonera zabytków, wykładowcy w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych, autora licznych publikacji z zakresu sztuki. Podczaszyński zmarł 8 listopada 1876 r. Jego żona postanowiła wtedy sprzedać zbiory. Sprawą zainteresował się Józef Łepkowski, który podjął usilne starania o pozyskanie ich części archeologicznej dla książy Czarotoryskich lub dla Muzeum Archeologicznego Akademii Umiejętności

44 AMAK,teczka Gabinet Archeologiczny UJ, pismo Senatu Akademickiego UJ do J. Łepkowskiego z dn. 28 XI 1888 r.

45 Ibid.

46 AMAK,teczka Gabinet Archeologiczny UJ, pismo J. Łepkowskiego do E. Rogawskiej z dn. 10 XII 1888 r., brulion. E. Rogawska po śmierci męża przekazała do Akademii Umiejętności, do muzeum przy Komisji Fizyograficznej AU, jego zbiory przyrodnicze (S. Tarnowski, *Sprawozdanie z czynności administracyjnych i naukowych za rok 1889/90*, „Rocznik Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1889” 1890, s. 102). Być może były to wzmiankowane przez Łepkowskiego już w 1855 r. okazy mineralogiczne (J. Łepkowski, *Zbiorek starożytności w Ołpinach*, nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4).

47 AMAK,teczka Gabinet Archeologiczny UJ, pismo Senatu Akademickiego UJ do J. Łepkowskiego z odpisem polecenia c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 21 I 1889 r. do c. k. Głównego Urzędu Podatkowego w Krakowie, z dn. 2 II 1889 r.; ANK, sygn. GK 8, odpis pism Namiestnictwa we Lwowie do Senatu Akademickiego UJ z dn. 2 I i 19 II 1892 r., s. 61–65.

48 AMAK,teczka Gabinet Archeologiczny UJ, pismo J. Łepkowskiego do Zarządu Dworca Kolei Żelaznej w Bieczu z dn. 11 III 1889 r.

49 Por. ANK, sygn. GK 8, odpis pism Namiestnictwa we Lwowie do Senatu Akademickiego UJ z dn. 2 I i 19 II 1892 r., s. 61–65.

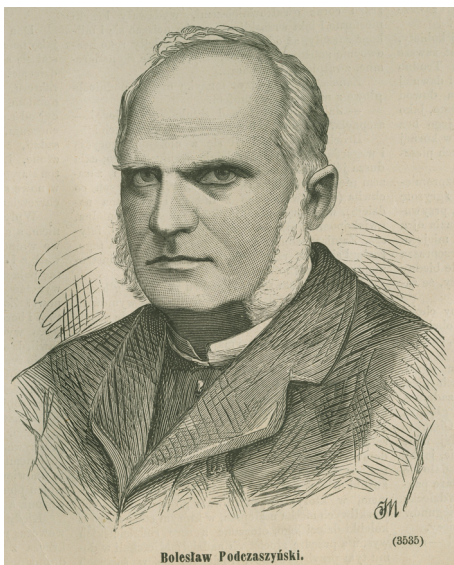
50 AMAK,teczka Gabinet Archeologiczny UJ, pismo c. k. Dyrektora Ruchu Kolei Państwowych w Krakowie do J. Łepkowskiego z dn. 8 III 1889 r.

51 AMAK,teczka Gabinet Archeologiczny UJ, protokół spisany w Krakowie w dn. 24 III 1889 r., sygnowany przez E. Rogawską, K. Przezdzieckiego i J. Łepkowskiego.

52 Ibid.

w Krakowie (Podczaszyński był członkiem AU). Łepkowski nie brał wówczas pod uwagę Gabinetu Archeologicznego, wiedząc, że Uniwersytet Jagielloński nie dysponował funduszami na kosztowny zakup. Podczaszyński był w pewien sposób związany z księciem Władysławem Czarotoryskim, jako że przygotowywał plany restauracji jego pałacu w Sieniawie i dostosowania budynków przy murach miejskich i Bramie Floriańskiej w Krakowie na pomieszczenie książęcych zbiorów⁵³. Łepkowski gorąco zachęcał Czarotoryskiego do nabycia kolekcji. Pisał:

Podczaszyński nie żyje! Zbiór jego wykopalisk (wielkiej wartości), pieczęcie w wielkim komplecie, sztychy, zabytki etc. pójdzie to w rozproszenie, a za drogie pieniądze przez ręce Beyera et comp. Radzę się pośpieszyć – nabyć wszystko⁵⁴.

Ryc. 4. Bolesław Podczaszyński (1822–1876). Drzeworyt autorstwa J. Styłfi opublikowany w Kłosach w 1876 r. (Źródło: „Kłosy”, t. 23, 1876, nr 596, s. 341)

Na polecenie Czarotoryskiego w 1877 r. Łepkowski udał się do Warszawy, by rozeznaczyć się w zbiorach. Informował później księcia, że składały się one z rękopisów prac własnych Podczaszyńskiego, m.in. z zakresu sfragistyki i numizmatyki; z ogromnego, bo ponad ośmiotysięcznego zbioru pieczęci (głównie kopii galwanoplastycznych i gipsowych, ale także oryginałów); tek ze sztychami i litografiami; „zbioru materiałów krajowych używanych do budowl, jak kamieni, glin, wapieni, gipsów”; biblioteki (około 1500 książek); archiwaliów (dokumentów począwszy od pergaminowych aż po XIX w.); zabytków archeologicznych; „starożytności z czasów historycznych”, czyli wyrobów rzemiosła i dzieł sztuki; odlewów gipsowych zabytków, głównie archeologicznych, a także rzeźb i nagrobków⁵⁵. Czarotoryski chciał założyć własne muzeum archeologiczne i Łepkowski przekonywał go, że pozyskanie zbiorów po Podczaszyńskim będzie do tego najlepszą okazją. Opisywał wystawione na sprzedaż znaleziska pradziejowe:

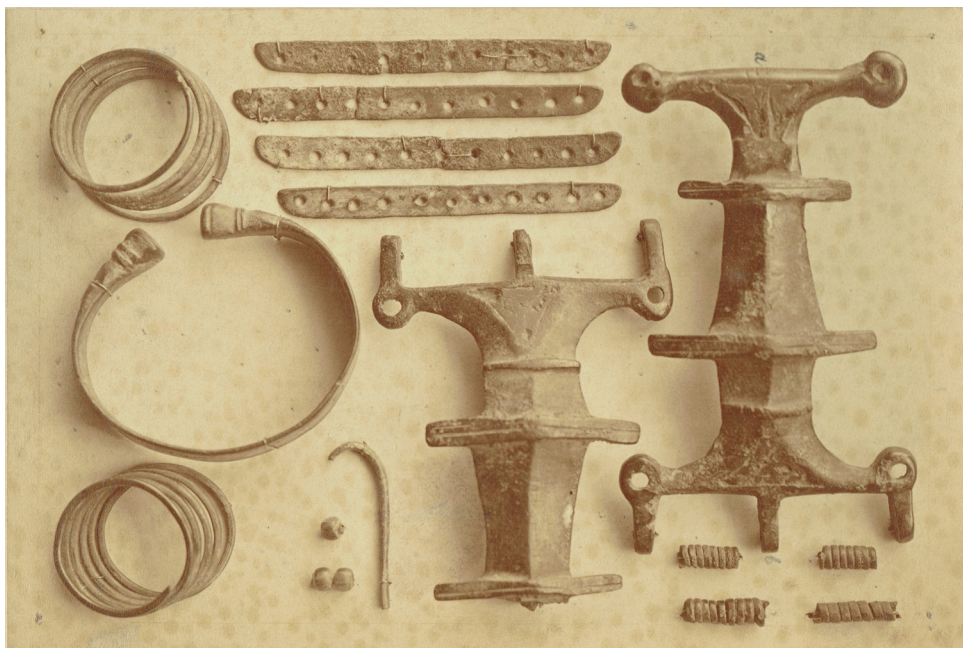
Zbiór wykopalisk z ziemi naszej ten, do którego ocenienia głównie mię W. X. Mość wezwac raczył, obejmuje przedmioty z działu archeologii przedhistorycznej, przeważnie z teraźniejszego Królestwa Polskiego i Litwy.

1. Młotów, dłut, siekier, strzałek, itd. z kamienia i krzemienia 369.
2. Kości i zabytków z nich 43.
3. Zabytków ceramiki, między którymi jest kilka obcych 127.

53 J. Łepkowski, *Bolesław Podczaszyński. Wspomnienie pośmiertne*, Kraków 1876 (odbitka z „Czasu” nr 267 [22 XI 1876 r.]), s. 7.

54 BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czarotoryskiego z dn. 13 XI 1876 r.; por. BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czarotoryskiego z dn. 17 XI 1876 r.

55 BKCz, Rkps. 12516, J. Łepkowski, *Zdanie sprawy z podróży do Warszawy r. 1877 w styczniu*, z dn. 14 I 1877 r.

Ryc. 5. Tablica z zabytkami z miejscowości Dworaki-Pikaty, z kolekcji B. Podczaszyńskiego. (Źródło: Archiwum Muzeum Archeologicznego w Krakowie, teczka stanowiska Dworaki-Pikaty, pow. wysokomazowiecki)

4. Przedmiotów z brązu ogółem 299. W tej kategorii jest kilka znakomitych rzeczy.
5. Wyroby żelazne, między którymi oczywiście wiele już takich, co do historycznych czasów należą 125.
6. Przedmiotów szklanych i bursztynowych 85.
7. Wyrobów srebrnych 82.

Razem zbiór wykopalisk przedstawia cyfrę około 1000. Licząc 1000 ściągnąłem liczbę do mniejszej, ogólniejszej, z uwagi, iż sędzę, że paciorkami i różnymi drobnymi przedmiotami nie można zwiększać ogólnej liczby przedmiotów, gdy chodzi o wyznaczenie podstawy do obliczenia ich wartości⁵⁶.

Chcąc dobrze oszacować wartość kolekcji, do której przynależały także notaty naukowe, fotografie i rysunki zabytków oraz wykaz miejscowości, z których one pochodziły, Łepkowski poprosił o pomoc historyka i znawcę sztuki Franciszka Sobieszańskiego (1814–1878) i ten także wysoko ocenił jej naukową wartość⁵⁷. Zaznaczał, że drugiego takiego zbioru nie było już do nabycia na ziemiach polskich:

Jeżeli W. X. Mość na pytanie, czy chce tworzyć w Muzeum swoim wielki, naukowy zbiór starożytności przedhistorycznych? odpowiedział sobie twierdząco; to jedyna do zrobienia podstawy zbioru takiego nadarza się dzisiaj sposobność. Jakż

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid.

to bowiem zbiór tego rodzaju w Polsce mógłby być sprzedany; jeżeli nie można nabyć ani Gabinetu Archeologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, ani Muzeum Akademii Umiejętności lub Zakładu Ossolińskich, ani też zbioru Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego? Po usunięciu się z Warszawy oddziału wykopalisk ze zbiorów Podczaszyńskiego, zostaną w Królestwie Polskim tylko zbiorczki; p. Zawiszy, Glogera, Samokwasowa, Stawiskiego, Łoskiego, Przyborowskiego i Xcia Tad. Lubomirskiego – wszystko kolekcijki takie, z których każda na jednym stoliku się zmieści⁵⁸.

Łepkowski zaznaczał, że wartości zabytków archeologicznych nie należy upatrywać w ich walorach ekspozycyjnych:

J. O. Książę lubi rzeczy piękne, więc nie wiem, czy wykopaliska Podczaszyńskiego niepokazne z powierzchowności, ale ściśle naukową wartością zalecone, spodałyby się W. X. Mości, gdybym mógł te 1000 przedmiotów w Hotelu Lambert na stole rozłożyć⁵⁹.

Dla znawców były one jednak bardzo cenne – zbiór zabytków archeologicznych po Podczaszyńskim chciał w 1877 r. zakupić między innymi hr. Aleksiej Uwarow (1825–1884), twórca Moskiewskiego Towarzystwa Archeologicznego⁶⁰. Ostatecznie Czartoryski nie zdecydował się na zakup. Część archeologiczną zbiorów po Bolesławie Podczaszyńskim pozyskano dla Muzeum Archeologicznego Akademii Umiejętności w Krakowie. Sprawę ich nabycia omawiano na posiedzeniach Komisji Archeologicznej AU, której przewodniczył Łepkowski. Starania o pozyskanie tej kolekcji i towarzyszących jej archiwaliów rozpoczęto już w 1876 r., a więc tuż po śmierci Podczaszyńskiego. Problemem od samego początku był jednak brak wymaganej na zakup kwoty⁶¹. Pomimo początkowych trudności, spowodowanych brakiem środków, dzięki staraniom członków Komisji Archeologicznej, a zwłaszcza Łepkowskiego, zbiory Podczaszyńskiego zostały w 1880 r. nabyte dla Muzeum Archeologicznego Akademii Umiejętności⁶². Pozostają one nadal w posiadaniu jego sukcesora – Muzeum Archeologicznego w Krakowie.

Pozyskane przez Łepkowskiego w XIX w. zabytki archeologiczne, dzieła sztuki, rzemiosła artystycznego, kolekcje broni i inne artefakty do dziś stanowią cenną część zbiorów krakowskich instytucji. Obiekty z kolekcji Karola Rogawskiego i Bolesława Podczaszyńskiego wymieniane są przez Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego i Muzeum Archeologiczne w Krakowie wśród wartych odnotowania w ich inwentarzach. To, że kolekcje te dotrwały w całości do obecnych czasów, unikając rozproszenia, któremu uległo wiele innych

58 Ibid.

59 Ibid.

60 BKCz, Rkps. 12516, list J. Łepkowskiego do ks. W. Czartoryskiego z dn. 3 IV 1877 r.

61 Archiwum Nauki PAN i PAU [AN PAN i PAU w Krakowie], sygn. PAU W II-51, posiedzenia Komisji Archeologicznej AU z dn. 2 XII 1876 r., 24 III 1877 r., 28 IV i 11 VII 1879 r., k. 44v, 45v, 46v–47r, 75v–76r, 77r–77v.

62 AN PAN i PAU, sygn. PAU W II-51, posiedzenia Komisji Archeologicznej AU z dn. 12 IV i 15 VI 1877 r., 30 I 1880 r., k. 47v–48r, 49r–49v, 80r–80v; J. Majer, *Dra Józefa Majera, Prezesa Akademii umiejętności w Krakowie, Sprawozdanie z naukowych i administracyjnych czynności, dokonanych w r[oku] 1879/80*, „Rocznik Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1879” 1880, s. 58; *Ważniejsze uchwały i korespondencje urzędowe*, „Rocznik Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1880” 1881, s. 27; por. M. Zaitz, *Zestawienie ważniejszych wydarzeń z historii Muzeum Archeologicznego w Krakowie*, „Materiały Archeologiczne” t. 21, 1981, s. 17.

prywatnych dziewiętnastowiecznych zbiorów, należy przypisać zasługom niestrudzonego uczonego, muzealnika i konserwatora zabytków, Józefa Łepkowskiego.

W studiach nad tworzeniem muzealnych kolekcji zajmowano się dotychczas instytucjami i darczyńcami, nie zwracano natomiast uwagi na rolę pośredniczących między nimi osób. Zwykle, choć nie zawsze, bywali nimi opiekunowie zbiorów. Pozostając w cieniu podejmowali szereg różnorodnych, formalnych i nieformalnych działań mających na celu pozyskanie zbiorów. Przykład Łepkowskiego pokazuje, jak wiele osobistego zaangażowania, a także cierpliwości, konsekwencji i dyplomacji wymagały takie zabiegi. Rola pośredników nadal pozostaje nierozpoznana w literaturze naukowej, choć wydaje się, że mogła mieć kluczowe znaczenie w budowie muzealnych kolekcji. Problematykę relacji między muzeami, darczyńcami i pośrednikami warto byłoby więc rozpoznać w kontekście także innych, mniej lub bardziej znanych postaci.

Bibliografia

Źródła archiwalne

- Archiwum Muzeum Archeologicznego w Krakowie [AMAK],teczka Gabinet Archeologiczny UJ; sygn. GA 1/33.
- Archiwum Narodowe w Krakowie [ANK], sygn. GK 2; GK 3; GK 8; 29/645/212.
- Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie [AN PAN i PAU], sygn. PAU W II-51.
- Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego [AUJ], sygn. S II 856.
- Biblioteka Jagiellońska [BJ], sygn. Rkps. 6517 IV; Przyb. 580/05.
- Biblioteka Ks. Czartoryskich w Krakowie [BKCz], Rkps. 12516; Rkps. 12262.

Źródła drukowane

- Dębicki L., *Karol Rogawski*, „Czas”, nr 274 (29 XI 1888 r.), s. 3.
- Gabinet archeologiczny przy uniwersytecie jagiellońskim*, „Na Dziś. Pismo zbiorowe poświęcone literaturze, naukom, sztuce, gospodarstwu krajowemu, handlowi i przemysłowi” t. 1, 1872, s. 437–439.
- Kronika Uniwersytetu Jagiellońskiego od r[oku] 1864 do r[oku] 1887 i obraz jego stanu dzisiejszego wraz z rzeczą o rektorach od czasów najdawniejszych*, Kraków 1887.
- Łepkowski J., *Z podróży archeologicznej po Jasielskim*, „Czas” nr 235 (13 X 1852 r.), s. 1–2, nr 236 (14 X 1852 r.), s. 1–2.
- Łepkowski J., *Zbiorek starożytności w Ołpinach, w Galicyi*, „Gazeta Warszawska” nr 29 (19/31 I 1855 r.), s. 4, nr 32 (23 I/4 II 1855 r.), s. 4, nr 40 (31 I/12 II 1855 r.), s. 4, nr 42 (2/14 II 1855 r.), s. 4.
- Łepkowski J., *Zbiór śp. Tomasza Zielińskiego w Kielcach. Oddział starożytności*, Warszawa 1860.
- Łepkowski J., *Bolesław Podczaszyński. Wspomnienie pośmiertne*, Kraków 1876 (odbitka z „Czasu”, nr 267 [22 XI 1876 r.], s. 1–2).
- Łepkowski J., Berdau F., *Galicya pod względem geograficzno-statystycznym, politycznym i topograficznym*, Kraków 1861.
- Majer J., *Dra Józefa Majera, Prezesa Akademii umiejętności w Krakowie, Sprawozdanie z naukowych i administracyjnych czynności, dokonanych w r[oku] 1879/80*, „Rocznik Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1879” 1880, s. 55–80.

- Rogawski K., *O wykopaliskach leżajskich. Rzecz archeologiczna*, Kraków 1856.
- Rogawski K., *Wiadomość o rozkopaniu mogiły w Siedliszowicach*, „Biblioteka Warszawska” t. 3, 1860, s. 1–43.
- Tarnowski S., *Sprawozdanie z czynności administracyjnych i naukowych za rok 1889/90*, „Rocznik Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1889” 1890, s. 77–104.
- Ważniejsze uchwały i korespondencje urzędowe*, „Rocznik Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1880” Kraków 1881, s. 3–44.

Literatura przedmiotu

- Bąk-Koczarska C., *Łepkowski Józef Aleksander (1826–1894)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 18, red. E. Rostworowski, Wrocław 1973, s. 339–343.
- Chochorowski J., *„Łatwe” początki archeologii uniwersyteckiej w Polsce*, [w:] *Nasi mistrzowie*, red. M. Rybicka, M. Rzućek, Rzeszów 2016, s. 239–274.
- Chwalba A., *Mecenasi i dary dla Uniwersytetu Jagiellońskiego od XIX wieku do czasów współczesnych*, [w:] *Piękno darowane. Dzieła ofiarowane Uniwersytetowi Jagiellońskiemu w zbiorach Collegium Maius. Katalog wystawy zorganizowanej w Collegium Maius w dniach 7 maja–6 sierpnia 2014 roku z okazji jubileuszu 650-lecia uczelni*, red. J. Pollesch, M. Zdanek, Kraków 2014, s. 38–61.
- Egipt, Grecja, Italia... Zabytki starożytne z dawnej kolekcji Gabinetu Archeologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, red. J. Śliwa, Kraków 2007.
- Gałczyńska C.Z., *Historia zbioru zabytków archeologicznych w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego*, „Meander” t. 19/10, 1964, s. 452–463.
- Kieniewicz S., *Rogawski Franciszek Karol (1819?–1888)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 31, red. E. Rostworowski, Wrocław 1988, s. 423–425.
- Nosek S., *Zarys historii badań archeologicznych w Małopolsce*, Wrocław 1967.
- Nowak J., *Udział Akademii Umiejętności w sprowadzeniu zbiorów Czartoryskich do Krakowa (1873–1876)*, „Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie” r. 23, 1977, s. 153–159.
- Ostrowski J.A., *Józef Aleksander Łepkowski (1826–1894)*, „Opuscula Musealia” t. 8, 1996, s. 9–14.
- Piękno darowane. Dzieła ofiarowane Uniwersytetowi Jagiellońskiemu w zbiorach Collegium Maius. Katalog wystawy zorganizowanej w Collegium Maius w dniach 7 maja–6 sierpnia 2014 roku z okazji jubileuszu 650-lecia uczelni*, red. J. Pollesch, M. Zdanek, Kraków 2014.
- Śliwa J., *Józef Łepkowski, Towarzystwo Naukowe Krakowskie i kielecka kolekcja starożytności Tomasza Zielińskiego*, „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie” t. 60, 2015, s. 9–18, DOI 10.4467/25440500RBN.15.001.6593.
- Wojtowicz J., *Karol Rogawski – niedoszły drukarz i wydawca*, „Rocznik Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie” t. 27, 1982, s. 81–88.
- Woźny M., Dziegielewska K., *150 Years of the Jagiellonian University Archaeological Cabinet. Past and Present*, „Recherches Archéologiques NS” t. 9, 2018, s. 185–208, DOI 10.33547/RechACrac.NS9.07.
- Zaitz M., *Zestawienie ważniejszych wydarzeń z historii Muzeum Archeologicznego w Krakowie*, „Materiały Archeologiczne” t. 21, 1981, s. 16–23.

Finansowanie

Praca finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą Narodowy Program Rozwoju Humanistyki w latach 2017–2022, nr projektu 11 H 16008784.

dr **Marzena Woźny**, historyk nauki, kustosz dyplomowana, kierownik Archiwum w Muzeum Archeologicznym w Krakowie. Zajmuje się naukowym opracowywaniem dokumentacji związanej z dziejami polskiej, a szczególnie krakowskiej archeologii. Absolwentka historii oraz podyplomowych studiów z muzeologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 2015 r. uzyskała stopień doktora w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie. W tym samym roku odbyła staż w National Museum of Archaeology na Malcie. Autorka ponad 50 artykułów dotyczących historii archeologii. Przeprowadziła wywiad rzekę z prof. Janem Machnikiem – *Między pokoleniami. Z profesorem Janem Machnikiem rozmawia Marzena Woźny* (Rzeszów 2014; wyd. II uzup. 2018). Opublikowała również w Polskiej Akademii Umiejętności monografię *Włodzimierz Demetrykiewicz (1859–1937). Prehistoryk z przelotu epok* (Kraków 2018) oraz książkę *Pan kolega i ja. Korespondencja między prehistorykami Włodzimierzem Demetrykiewiczem i Józefem Kostrzewskim z lat 1913–1933* (Kraków 2019). Wicedaktorka czasopisma „Archaeologia Polona”. Obecnie zajmuje się historią archeologii galicyjskiej w XIX w.
e-mail: marzenawoz@wp.pl

Data zgłoszenia artykułu: 30 marca 2022

Data przyjęcia do druku: 8 sierpnia 2022